

LAKIALOITE 43/2010 vp

Laki rikoslain 8 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

PERUSTELUT

Aloitteessa ehdotetaan rikoslain vanhentumissäädöksiä uudistettavaksi siten, että syyteoikeus ei vanhene, jos kysymyksessä on lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tai törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Sama koskee kahdeksaatoista vuotta nuorempaan henkilöön kohdistunutta raiskausta, törkeää raiskausta ja pakottamista sukupuolilyhteyteen.

Rikoslain 8 luvun vanhentumissäädöksiä uudistettiin vuonna 2005 siten, että lapsiin kohdistuneiden hyväksikäyttörikosten ja kahdeksaatoista vuotta nuorempaan henkilöön kohdistuneen raiskauksen, törkeän raiskauksen ja sukupuolilyhteyteen pakottamisen syyteoikeus vanhentuu aikaisintaan uhrin täyttäessä 28 vuotta. Uudistus oli askel parempaan, mutta ei riittävä.

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö kuuluu rikoksiin, joissa asianomistajan on vaikea, ellei mahdoton ilmoittaa rikoksesta viranomaisille vanhentumisajan kuluessa. Kun puolustuskyvyn lapsi joutuu seksuaalisen hyväksikäytön tai väkivallan uhriksi, hän ei ymmärrä, mistä on kysymys. Hän ei ymmärrä, että kyseessä on poikkeuksellisen törkeä ja tuomittava rikollinen teko, josta on säädetty rangaistus.

Kaikenlainen seksuaalinen hyväksikäyttö jättää lapsen pysyviä ja vaikeita traumoja. Tekijä on usein lapselle tuttu ja läheinen aikuinen, jonka on helppo manipuloida uhri vaikenemaan. Lapselle on luonnollista rikoksen täydellinen torjunta ja poissulkeminen mielestä, koska hän

ei kykene sitä missään määrin ymmärtämään. Saattaa kulua jopa vuosikymmeniä, ennen kuin hänelle avautuu, että se, mitä hänelle on tehty, on julmaa ja oikeudetonta väkivaltaa. Tämän jälkeenkin kynnys rikosilmoituksen tekoon on todella korkea, sillä hyväksikäytön uhri tuntee syyllisyyttä ja häpeää tapahtuneesta. Maailmanlaajuisesti kirkkojen piirissä tapahtuneista hyväksikäytöistä käytävässä keskustelussa on parhailtaan nähtävissä, kuinka vanhoja tapauksia nousee päivänvaloon.

Syyteoikeus vanhenee määräajan kuluttua kaikkien muiden rikosten kohdalla paitsi niiden, joista on säädetty elinkautinen vankeusrangaistus. Jos rikos on vanhentunut, poliisi ottaa vastaan rikosilmoituksen, mutta vanhentuneesta rikoksesta ei jää mitään tietoa poliisin rekisteriin. Rangaistusta ei saa tuomita, mikäli syytetty ei ole nostettu määräajassa. Aika ei saa koitua esteeksi yhdenkään lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selviämiseksi. Tavallisesti rikoksesta kärsimään joutuneen tuntema hyvitystarve vähenee ajan myötä. Lapsena hyväksikäyttöä kokeneen kohdalla näin ei käy, jos henkilö vasta kymmeniä vuosia teon jälkeen ymmärtää tai uskaltaa itselleen myöntää rikoksen tapahtuneen. Uhri saattaa kyetä kertomaan rikoksesta vasta vuosia, jopa vuosikymmeniä myöhemmin. Tietoon tulee jatkuvasti tapauksia, joissa uhri saa kuulla rikoksen vanhentuneen. Siksi rikoslakia

on syytä muuttaa niin, että lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset eivät vanhene koskaan.

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Laki

rikoslain 8 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*kumotaan rikoslain (39/1889) 8 luvun 1 §:n 5 momentti ja 6 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1161/2005, ja
muutetaan 8 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 212/2008, seuraavasti:*

8 luku

Vanhentumisesta

1 §

Syyteoikeuden vanhentuminen

Oikeus syyttää rikoksesta, josta säädetty ankaran rangaistus on elinkautinen vankeusrangaistus, ei vanhennu. Syyteoikeus ei vanhennu myöskään, jos kysymyksessä on lapsen seksuaali-

linen hyväksikäyttö tai törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Sama koskee kahdeksatoista vuotta nuorempaan henkilöön kohdistunutta raiskausta, törkeää raiskausta ja pakottamista sukupuoliyhteyteen.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 2010

Tarja Tallqvist /kd
Päivi Räsänen /kd
Sari Palm /kd
Leena Rauhala /kd
Bjarne Kallis /kd
Kari Kärkkäinen /kd

Matti Kauppila /vas
Merja Kyllönen /vas
Minna Sirnö /vas
Lauri Kähkönen /sd
Anne Kalmari /kesk
Jouko Laxell /kok